

TIJDSCRIFT

VAN HET

NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- en PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK:

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

1^e Jaargang

AMSTERDAM
G. THEOD. BOM EN ZOON

1893

Beschrijving van de Enkele en Dubbele
Vroedschaps- of Stadhuispenningen
der stad 's Hertogenbosch van
1704 tot 1793.

(Slot.)

1726.

Nº. 37. Vz.: Als Nº. 14.

Kz.: Als Nº. 36.

(1726.)

Nº. 38. Vz.: Als Nº. 36.

Kz.: Als Nº. 22.

(1726.)

Nº. 38a. Als Nº. 38.

Variëteit zonder hond rechts.

(1726.)

Nº. 39. Vz.: Als Nº. 36.

Kz.: Als Nº. 20.

1727.

N°. 40. Vz.: Als N°. 20.Kz.: Als N°. 36.

Onder: MDCCXXVII, met lofwerk er onder.
(De laatste I van het jaartal is weggestoken.)

1727.

N°. 40a. Vz.: Als N°. 14.Kz.: Als N°. 40.

1727.

N°. 40b. Verschil: zonder S C naast het
wapen; de stempel is niet rechts gebroken,
doch heeft links een dubbele breuk.

1727.

N°. 41. Vz.: Als N°. 17.Kz.: Als N°. 40.

1727.

N°. 42. Vz.: Als N°. 20.Kz.: Als N°. 40.

1727.

N°. 42a. Als N°. 42.

Geslagen met den gescheurden stempel. Zie
bij het onderste sloopje.

1729. (Dubbele.)

N°. 43. *Op het eeuwfeest der inneming van
's-Hertogenbosch.*

Vz.: Gezicht op de stad van de Zuidzijde; op den voorgrond de straatweg, de schans St. Antonie, de staf van Mercurius en een trompet.

Boven: JUBILATE DEO, (Zingt Gode lof), en daaronder op een geplooid banderol, SILVADUCIS.

Afsnede: REDUCTÆ URBIS A^{no} C^{mo}. (Het eeuwjaar van de herkegene stad.)

Kz.: Midden in den penning 17 7 *bris*, het wapen van den Prins van Oranje aan de rechteren dat der Algemeene Staten aan de linkerzijde.

Boven: Eene cirkelvormige slang, waar doorheen zich een laurier- en palmtak kruisen met het jaartal 1629.

Onder: Het gekroonde stadswapen, door twee staande wilde mannen tusschen de letters. S C vastgehouden.

Van Orden. Pl. xx. N°. 15.

Vervolg op Van Loon N°. 53.

Van Heurn. Dl. iv. blz. 2.

1732.

N°. 44. Vz.: Gezicht op de stad van de Zuid- of Vuchterzijde; op den voorgrond de straatweg, de schans St. Antonie en twee horens van overvloed.

Boven: VINCAT AMOR SILVÆ

Afsnede: MDCCXXXII, met lofwerk er onder.

Kz.: Als N°. 40, (van MDCCXXVII heeft men MDCCXXXII gemaakt).

De Vz. bij *Van Orden*. Pl. XX. N°. 16.

1732.

N°. 45. Vz.: Als N°. 44.

Kz.: Als N°. 44; doch het jaartal MDCCXXVII is niet veranderd.

1734.

N°. 46. Vz.: Als N°. 44; doch als verder bijwerk een Mercuriusstaf en een trompet.

Afsnede: MDCCXXXIV met een versiersel er onder.

Kz.: Als N°. 20.

Afsnede: In lofwerk S. C.

1734.

N°. 47. Vz.: Als N°. 44; doch MDCCXXXVIII.

Kz.: Als N°. 18.

1734.

N°. 48. Vz.: Als N°. 17.

Kz.: Als N°. 18.

1734.

N°. 49. Vz.: Als N°. 20.

Kz.: Als N°. 18.

1735.

N°. 50. Vz.: Gezicht op de stad van de Noord- of Orthenzijde; op den voorgrond het gekroonde

stadswapen met twee palmtakken en twee bijbundels.

Boven: VINCAT AMOR SILVÆ.

Kz.: Het stadhuis.

Boven: SANCTI DELUBRA SENATUS.

Onder: MDCCXXXV, met eenig lofwerk.

1735.

Nº. 51. Vz.: Als Nº. 17.

Kz.: Als Nº. 50.

1738.

Nº. 52. Vz.: Als Nº. 1; doch andere stempel.

Kz.: Als Nº. 3.

Afsnede: 1738.

De Kz. bij *Van Orden*. Pl. xx. Nº. 17.

1739.

Nº. 53. Vz.: Als Nº. 52; doch andere stempel.

Kz.: Als Nº. 52.

Afsnede: 1739.

De Vz. bij *Van Orden* Pl. XX Nº. 19.

1739.

Nº. 53a. Als Nº. 53. De spijlen in de ramen eenigszins verschillend.

1739.

Nº. 54. Vz.: Als Nº. 14.

Kz.: Als Nº. 16; doch in de afsnede, in plaats van S.C., staat 1739.

Vervolg op Van Loon. N°. 141.

De Kz. bij *Van Orden* Pl. XX N°. 18.

1739.

N°. 54*a*. Als N°. 54. De stempel op de voorzijde gescheurd.

1739.

N°. 54*b*. Als N°. 54. De stempel op de voorzijde nog meer gescheurd.

1741 (Dubbele).

N°. 55. *Op het leggen van den steenweg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven.*

Vz.: Gezicht op de stad van de Zuid- of Vuchterzijde; op den voorgrond de straatweg langs de schans, St. Antonie en door het fort Isabella, aan de rechterzijde twee scheepjes, vijf hooibergen en een grasmaaier.

Boven: Op een banderol SYLVADUCIS.

Afsnede: MERCATURÆ COMMODO / CIVIUM BONO / INCHOATAVIA / MDCCXLI.
(De weg begonnen ten gerieve van den koophandel, ten beste der burgers. 1741.)

Kz.: Het beeld van Mercurius, staande op een baal, houdt met de linkerhand den staf en wijst met de rechterhand aan de zittende stede- maagd, die met haar linkerarm op het stads- wapen rust, den hoorn des overvloeds en eenige koopwaren aan.

Boven: PERFICERE URGET (Hij drijft haar aan om het te volbrengen).

Afsnede: S. C

Vervolg op Van Loon. N°. 160.

Van Orden. Pl. XXI. N°. 30.

1741.

N°. 55a. Vz.: Als N°. 55; doch met zeven hooibergen.

Kz.: Als N°. 55.

N.B. De grasmaaier maait rechts.

1741.

N°. 55b. Geheel gelijk de vorige; doch de grasmaaier maait links.

1741.

N°. 56. Vz.: Als N°. 55; doch slechts met één scheepje.

Kz.: Als N°. 55.

Van Orden. Pl. XX. N°. 22.

1741.

N°. 57. Vz.: Als N°. 55; doch SILVADUCIS in een geplooiden wimpel en grootere letters.

Kz.: Als N°. 55; doch voor S. C. in de afsnede een *

Van Orden. Pl. XX. N°. 20.

1741.

Nº. 57a. Als Nº. 57. Variëteit met acht hooibergen en twee scheepjes op de Voorzijde.

1741.

Nº. 57b. Vz.: Als Nº. 55; maar in een andersgeplooiden wimpel, SYLVADUCIS.

Kz.: Als Nº. 57.

1741.

Nº. 58. Vz.: Als Nº. 55; met één scheepje en met j. c. m. doch met kleinere letters.

Kz.: Als Nº. 57.

Vervolg op Van Loon. Nº. 159.

1741.

Nº. 58a. Vz.: Als Nº. 58.

Kz.: Als Nº. 60.

1741.

Nº. 59. Vz.: Als Nº. 58; doch met drie hooibergen en in plaats van j. c. m. staat onder het opschrift in de afsnede B.

Kz.: Als Nº. 57.

1741.

Nº. 59a. Als Nº. 59. Variëteit zonder de letter B. in de afsnede op de Vz.

1741.

N°. 60. Vz.: Als N°. 55.

Kz.: Als N°. 55, doch het beeld van Mercurius in eene vliegende houding; op de baal de letter M. en in de hoogsgewijze afsnede S * C.

Van Orden. Pl. XX. N°. 21.

1741.

N°. 60a. Als N°. 60. Variëteit met zeven hooibergen en twee scheepjes op de Vz.

1741.

N°. 61. Vz.: Als N°. 57; doch met tien hooibergen en onder het jaartal * M *

Kz.: Als N°. 57; doch in de afsnede S * C * met J. C. M. aan de rechterzijde er boven.

1741.

N°. 61a. Vz.: Als N°. 61; doch met twee scheepjes.

Kz.: Als N°. 60; doch S * C * in de afsnede en rechts daarboven J. C. M.

1747.

N°. 62. Vz.: Het beeld van den God des oorlogs, Mars, in eene linksche richting met een ontstoken fakkel in de linker- en uitgetogen zwaard in de rechterhand, de stad van de Zuid- of Vuchterzijde en de schans St. Antonie bedreigende.

Boven: MINACIA MARTIS. (Bedreiging van Mars.)

Afsnede: S - P - Q - S -

Kz.: De staande stedemaagd met den hoorn van overvloed in den linkerarm, houdt met de rechterhand een olijftak boven het wapen der stad.

Boven: MITESCUNT TEMPORA PACE. (De dreigende tijden van oorlog worden verzacht door den vrede).

Afsnede: MDCCXLVII.

Van Orden. Pl. XX. N°. 23.

1748.

N°. 63. Vz.: Als N°. 62.

Kz.: Als N°. 62; doch in de afsnede MDCCLVIII

MARME.FC:

1748.

N°. 64. Vz.: Als N°. 63; doch andere stempel.

Kz.: Als N°. 62.

1748.

N°. 65. Vz.: Als N°. 62; doch hier bedreigt Mars in eene rechtsche richting de stad.

Kz.: Als N°. 63.

Van Orden. Pl. XX. N°. 24, alwaar echter op de keerzijde MARME.FC: niet voorkomt.

1748 (Dubbele).

Nº. 66. Vz.: Als Nº. 62.

Kz.: Als Nº. 63; doch onder het jaartal slechts MARME.F:

Vervolg op Van Loon. Nº. 269.

1761.

Nº. 67. Vz.: Het beeld van Minerva, waarnaast ter rechterzijde een uil met neerhangende vlerken. Het beeld houdt met de rechterhand de speer en wijst met de linkerhand op BIBLIA PRIVE ORD. (de bijbel, de privilegien en de staatsbesluiten),

Boven: INVIGILATE. (waakt).

Afsnede: MDCCLXI. waaronder T. V. B.

Kz.: Het beeld van Apollo, in zittende houding de lier bespelende onder een boom; aan dien boom hangt het stadswapen. Het stadhuis in het verschiet ter linkerzijde.

Boven: DIVERSÆ SED CONCORDES (verschillend, maar overeenstemmend).

Afsnede: S - P - Q - S -

Vervolg op Van Loon. Nº: 363.

1762. (Dubbele).

Nº. 68. Vz.: Het beeld van Minerva, als Nº. 67; doch de uil met gesloten vlerken, op een boomstam. Het beeld wijst op BIBLIA PRIVILEGIA ORDIN PLACITA (de bijbel, de privilegien en de staatsbesluiten).

Boven: INVIGILATE

Afsnede: MDCCLXII, waaronder BERCKEL.F:

Kz.: Als N°. 67; doch Apollo meer in het midden des pennings en het wapen in den boom lossen hangende.

Boven: DIVERSÆ SED CONCORDES

Afsnede: S - P - Q - S -

Vervolg op Van Loon. N°. 364.

1762. (Dubbele).

N°. 69. Vz.: Als N°. 68; doch zonder BERCKEL.F:

Kz.: Als N°. 68.

Van Orden. Pl. XXI. N°. 31.

1765.

N°. 70. Vz.: Als N°. 67; doch op de boeken geene titels en zonder T.V.B. onder MDCCLXV

Kz.: Als N°. 67.

Van Orden. Pl. XX. N°. 25.

Vervolg op Van Loon. N°. 375.

1765.

N°. 71. Vz.: Als N°. 67; doch met MDCCLXV.

Kz.: Als N°. 67.

1768.

N°. 72. Vz.: Als N°. 65.

Kz.: Als N°. 67.

1770. (Dubbele).

N°. 73. *Eeuwfeest van de herbouwing van het stadhuis.*

Vz.: Een staande Engel met de uitgestrekte rechterhand een cirkelvormige slang vasthoudende , waarin het jaartal 1770.

Omschrift: SOECULUM EXTRACTÆ CURIAE FELICITER CLAUSUM. (Na een Eeuw is den bouw van het raadhuis gelukkig ten einde gebracht).

Afsnede: MDCCLXX. waaronder T. V. BERCKEL F.

Kz.: Het beeld van Mars, met toga en haan, de speer met de linker- en een roeispaan en bijlbundel met de rechterhand vasthoudende, links het stadhuis in het verschiet, ter linkerzijde T. V. B.

Omschrift: CURA REGAT CONCORS SOECULA MULTA DOMUM (Dat eendrachtige zorg eeuwen lang dit huis besture).

Afsnede: S C

Vervolg op Van Loon. N°. 445.

1770. (Dubbele).

N°. 74. Vz.: Als N°. 73; doch zonder T. V. BERCKEL F.

Kz.: Als N°. 73; doch zonder T. V. B.:

Van Orden. Pl. XXI. N°. 32.

1770.

N°. 75. Vz.: Een staande engel, met de linkerhand een cirkelvormige slang in de hoogte houdende waarin het jaartal 1770.

Omschrift: SOECULARIA CURIAE, verder als N°. 73; ter rechterzijde T V B

Kz.: Als N°. 73; doch Mars houdt de speer verder van het lijf en zonder T. V. B.

Vervolg op Van Loon. N°. 446a.

1770.

N°. 75a. Als N°. 75; Variëteit met een bloem naast den voet van den engel.

1770.

N°. 76. Vz.: Als N°. 75; doch zonder T. V. B.

Kz.: Als N°. 75.

Van Orden. Pl. XX. N°. 26.

1770.

N°. 77. Vz.: Als N°. 73; doch de houding van Mars en de afsnede geheel anders.

Kz.: Als N°. 73, doch zonder T. V. B.

Vervolg op Van Loon. N°. 446b.

1776. (Dubbele).

N°. 78. *Op den Hertog van Brunswijk Wolfenbittel, 25 jaren gouverneur der stad.*

Vz.: Gezicht op de stad van de Zuid- of Vuchterzijde; een vliegende engel, het wapen van den Hertog van Brunswijk Wolfenbittel (een steigerend paard van zilver op een veld van keel) houdende, zweeft boven de stad.

Boven: DECUS ET SECURITAS. (sieraad en veiligheid).

Onder: Op een wimpel GUBERNET DIU.
(Dat hij lang regere).

Afsnede: S. C.

Kz.: De stedemaagd met den palm- en olijftak in de linkerhand waarmede zij rust op het stads-wapen aan haar linkerzijde, brengt hare hulde aan den Hertog van Brunswijk Wolfenbittel.

Boven: LAETITIA SILVADUCENSIVM. (De vreugde der inwoners van 's Hertogenbosch).

Afsnede:

GUBERNAT. V LISTR.
DUCIS BRUNSV.
MDCCLXXVI

T. V. B.

(Het vijf en twintigjarig bestuur van den Hertog van Brunswijk. 1776).

Vervolg op Van Loon. N°. 507.

1776.

N°. 79. Vz.: Als N°. 78.

Kz.: Als N°. 78; doch zonder t. v. B.

Van Orden. Pl. XX. N°. 27.

Vervolg op Van Loon. N°. 508.

1776.

N°. 79a. Vz.: Als N°. 78.

Kz.: Als N°. 78; doch zonder t. v. B.

Aanvang van het woord SILVADUCENSIVM boven het hoofd des hertogs; langere palmtak, dus tot de letter E reikende.

1785. (Dubbele).

Nº. 80. Vz.: Gezicht op de stad van de Zuid- of Vuchterzijde; boven de stad eenige wolken, waarin het stadswapen.

Omschrift: Op een lint: SI SENATUS POPULO ET POPULUS SENATUI UTERQUE FELIX. (Zoo de raad voor het volk en het volk voor den raad is, zijn beiden gelukkig).

Kz.: Het beeld der op boeken gezeten stede- maagd, houdt met de linkerhand een speer, waarop de vrijheidshoed, en wijst met de rechterhand op: PRIVILEGIEN BLIJDE INKOMSTEN GILDEKAARTEN en CAPITULATIE.

Boven: ME FIRMATA FIRMIOA. (Zoo ik bevestigd ben, zal alles meer bevestigd zijn).

Afsnede: MDCCLXXXV. T. V. B.

Vervolg op Van Loon. Nº. 629.

1785.

Nº. 81. Vz.: Als Nº. 80.

Kz.: Als Nº. 80; doch zonder T. V. B.

Vervolg op Van Loon. Nº. 630.

1785.

Nº. 82. Vz.: Als Nº. 81.

Kz.: Als Nº. 81; doch de vrijheidshoed hangt rechts af.

1785.

Nº. 82a. Als Nº. 82; doch met een scheur in den stempel op de Vz.

1785.

N°. 83. Vz.: Als N°. 81.Kz.: Als N°. 81; doch de stedemaagd keert haar aangezicht af van den vrijheidshoed.*Vervolg op Van Loon. N°. 631.**Van Orden. Pl. XXI. N°. 28.*

1793.

N°. 84. Vz.: Gezicht op de stad van de Noord- of Orthenzijde, en een scheepje in de Diëze. Op den voorgrond de stroomgod, liggende op waterplanten, de roeispaan met de linkerhand in de hoogte houdende en met den rechterarm op eene kruik rustende.

Boven: Op een wimpel SILVADUCIS

Afsnede: S. C.

Kz.: Het beeld der gehelmde stedemaagd dat het scheepsroer in de rechterhand houdt en met den linkerarm het beeld der gerechtigheid omvat. Dat laatste beeld wijst met de rechter- naar de linkerhand en houdt in de linkerhand een weegschaal.

Boven: SACRA VTRIVSQUE SEDES. (Beider heilige zetel).

Afsnede: MDCCXCIII.

*Vervolg op Van Loon. N°. 813.**Van Orden. Pl. XXI. N°. 29.*

N.B. Wegens het breken van den stempel bestaan van dezen penning slechts 60 exemplaren.

M. A. SNOECK,

*Bestuurder van het Provinciaal Genootschap van
Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant.*